

D

+70. **DA**, vb. „donner“—vr. pf. *ded(iu)*, băn. pf. *džedz* || ir. *då*; megl. *dari* (pf. *ded*); ar. *dare* (pf. *ded*).

Lat. DARE, DATUM; forma de ind. pr. pers. 1-ii sg. fusese înlocuită în latina vulgară cu * DAO, de unde *dau* (cf. Densusianu, Hist. l. roum. I, 155).

Vegl. *dur*; rtr. *der*; it. sard log. *dare*; prov. cat. sp. port. *dar*.

Der.: *dare* „don; impôt; sortilège“; *dată* „fois; coutume“, ar. *datā* „lever (du soleil); coutume“ (it. *data*; sard log. *dada* „dazio, tributo“; friul. *dade* „un breve tratto di ora o di tempo; singolo atto o serie di atti“; rtr. *deda*: vsp. *dada*); *dătător* (ar. ~), adj. sb. „qui donne“; *dătătură* „coup; sortilège“ (Tiktin; Tocilescu, Mat. 693) || *odată* „une fois, jadis“, dim. *odătică*; *niciodată* „jamais“, dim. *niciodătică* (Tiktin); *de odată* „soudain, tout-à-coup, à la fois“; *tot-(de-)jodată* „en même temps“; *vreodata* „quelquefois, jamais“; *deocamdată*. † *deocadată* (Tiktin) „pour le moment, en attendant“ || *indată*, dim. Prahova *îndătică*, † *îndatăș*, mold. bucov. *îndatamare* „bientôt, aussitôt, tout de suite“.

Impr.: rut. *data* „Portion Futter für Melkkühe“.

471. **Dat**, sb. n. „sortilège; coutume; † don, impôt“ || ar. *dat* „dette; impôt“ || < DATUM sau DATUS,-UM „don, présent“ || it. *dato*; fr. *dé*; sp. port. *dado*.

472. **Deda (a se)**, vb. „s'habituer“ (cuvintul nu e un neologism cum afirmă Tiktin, Wb., de oare ce îl găsim atestat la Dosoftei, Ps. vers. 442; Molnar, Gram. 262) < DEDERE, cu schimbare de conjugație după *da*; înțelesul ro-

minesc se explică din dedere se „se livrer, se consacrer à qch.“

DĂRĂMA, v. *ramură*.

DĂRĂPĂNA, v. *ripă*.

473. **DATOR**, adj. „redevable, obligé, † dû“ (Dosoftei, Lit. 9 b); † sb. „débiteur“ (Tiktin) — vr. † *d(e)toriu*; băn. *džitor*; băn. trans. *dător*; vr. trans. *adetoriu* (Iorga, Studii XIII, 108; Lex. Bud.; Tiktin).

Lat. *DĒBĪTORIUS,-A,-UM, devenit **deetoriu* > *detoriu*, schimbat mai tîrziu în *dator*, prin amestecul lui *dat*; forma *adetoriu* a suferit influența cuvintului de origine turcească † *adet(iu)* „coutume, redevance“.

Alb. *detuar* „débiteur“ (Christophrides, 98) || comp. vfr. *detre*; prov. *deveire*, *deudor*; sp. *deudor*; port. *devedor* < DEBITOR,-OREM.

Der.: *datorie*, † *detorie* (An. Car.), † *adetorie* (Iorga, Studii XII, 53, 155, 294) „dette, devoir; † faute“ || *datornic*, † *detornic* (An. Car.) „débiteur; † créancier“; *datornicește* (Iorga, Studii XII, 202) „obligement“ || trans. *detoraș* (Lex. Bud.), *datoraș* (Bota, Pov. 15) „débiteur“ || *datori*, *datoria*, trans. *detori* (Molnar, Gram. 266) „devoir (qch. à qqn“; comp. alb. *detuerem*, „s'obliger“); *datorință*, trans. *detorință* (Lex. Bud.) „devoir, obligation“ || *indatori*, *indatoria* „obliger, forcer, rendre service“; *indatorire* „obligation, service“; *indatoritor* „obligeant“.

474. **DĂZVOCĂ (a să ~ , Săcele)**, vb. „aller à la selle“ || ar. *dizvucare* „é-

cosser, écaler; mettre en pièces, déchirer; dégueniller, délabrer“.

Lat. * DISVOCARE < DIS - + * VOCARE (= clas. VACARE); pentru înțeles, comp. abr. *dəvaká*, s. *dehoca* [Candrea, BSF. I, 40].

Comp. sard log. *bogare* „cavare, estrarre“ < * VOCARE.

Der.: ar. *dizvucat* „délabré, déguenillé“.

Cf. *Dehoca*.

475. **DE**, prep. „de, par, depuis, dès“; † conj. „que(comparatif)“ || ir. *de*; megl. ar. *di*.

Lat. DĒ.

Rtr. *da*; it. *di*; sard, fr. prov. cat. sp. port. *de*.

Der.: *deci* (v. *Aci*); *decit* (v. *Cit*); *dela* (v. *La*); *despre* (v. *Spre*); *din* (v. *In*); *dinainte* (v. *Intre²*); *dincoace* (v. *Incoa*), *dincolo* (v. *Acolo*); *dinsul* (v. *Ins*); *dintre* (v. *Intre¹*); *dintru* (v. *Intru*); ar. *dinde* (v. *Inde*).

476. **DEFAIMĂ**, sb. f. „blâme, diffamation“ (Iorga, Studii XII, 106).

Lat. DIFFAMIA.

477. **Defaima**, vb. „diffamer, décrier, blâmer; † mépriser“ — † *desfaima* (Tik-tin; Ps. Sch. LXXIII, 10; Dosoftei, Ps. vers. 264) < * DİFFAMIARE; forma a doua a rezultat prin schimbarea prefixului || comp. it. *disfamare*; port. *esfaimar* || *defaimare*, † *defaimătură* (Biblia 1688, Reg. III, 8, 50; Paralip. II, 36, 14), „diffamation, calomnie, insulte“; *defăimător*, adj. sb. „calomniateur“.

DEGERA, v. ger.

478. **DEGET**, sb. n. „doigt, orteil; doigt, ancienne mesure d'environ deux centimètres et demi, la dixième partie de la palme“ — bān. *džədžet*, *zəžet*, Mehedinți *džedžet*, Maramureș *gəd'et* || ir. *ždžet*; megl. *zəjzit*, *zəst*; ar. *deazit*, *dzeazd(z)it*.

Lat. DİĞİTUS,-UM; în unele forme dialectale s'a produs metatesa *d-g>g-d* (comp. mai jos formele nap. cal. sic.), în altele asimilarea acestor consoante.

Rtr. *daint*; it. *dito*, nap. *jidetę*, cal. *jiritu*, sic. *jiditu*; sard log. *didu*; fr. *doigt*; prov. *det*; cat. *dit*; sp. port. *dedo*.

Der.: dim. *degetuť* (Marian, Desc. 21; Mera, Basm. 201); *degetăș* (Lex. Bud.).

479. **Degetar**, sb. n. „dé“; bot. „digitalis“ || ar. *dzidzitar* || < DİĞİTALE, prin schimbarea sufixului sub influența cuvintelor în -ar || friul. *dedal*; it. *ditalie*; sard log. *tidale*; fr. *dé*; prov. *dedal*; cat. *didal*; sp. port. *dedal* || dim. *degetăruť*, bot. „soldanella“ || bot. *degetariťă* „digitalis“.

480. **Degetel**, sb. n. „petit doigt“; bot. „digitalis“ < DİĞİTELLUS,-UM „digitale“ || sp. *dedillo*.

481. **DEHOCA** (*dihoca*), vb. „égrenier, éreinter, exténuer“ — trans. *devoca* (Lex. Bud.).

Lat. *DÉVOCARE, format din DE + * VOCARE (= clas. VACARE), de unde normal * *deocare*, și apoi *dehoca*, *devoca*, prin desvoltarea lui *h>v* între vocalele în hiat [Candrea, BSF. I, 40].

Sard vcamp. (numai part.) *debgadada* „scavata“ (St. rom. IV, 238); prov. *devogar* „dévider“ (cf. Thomas, Rom. XXXIV, 191, 196) || comp. abr. *dəvaká* „andar di corpo“; nap. *dəvakarę* „rovesciare sotto sopra alcuna cosa, scolare, votare, purgare“.

Cf. *Dăzvoca*.

482. **DEJGHINA**, vb. „détacher, séparer, désunir, diviser“ — *răşghină* (Jipescu, Opinc. 135; Teodorescu, P. pop. 57), acelaș cuvint prin schimbarea prefixului; *desbina* e literar, refăcut sub influența lui *imbina* || ar. *dizglinare*.

Lat. DİSGLUT(İ)NARE, devenit * *disglunare* > * *desglunare*, de unde prin reducerea lui *iu* la *i* (cf. *înghiți*) * *desgl'inare*, * *deşghinare*, și prin assimilațiunea *ş-ghi* > *j-ghi*, *dejghinare* [Candrea].

Der.: *dejghinare* (*desbinare*) „division, séparation, discorde“.

DEJUGA, v. *jug*.

DEOCHIA, v. *ochi*.

483. **DEPĂNA** (*dăpăna*), vb. „dévier“ || megl. *dipinari*; ar. *dipinare*.

Lat. * DÉPANARE < PANUS „fil du tisserand“.

It. *dipanare*; vfr. *devener*; prov. *debanar*; cat. sp. *devanar*; port. *dobar*.

Der.: *depănat*, „devidage“; *depăñator*, „celui qui dévide, dévideoir“, ar. *dipinător*, „dévideoir“, *depăñătoare*, „dévideoir“ (cat. *devanadoras*; port. *dobañadora*; comp. sp. *devanadera*); *depăñătură*, ar. *dipinătură* (Dalametra), „dévidage“ (it. *dipanatura*; nprov. *debanaduro*).

DEPĂRTA, v. *parte*.

DEPLIN, v. *plin*.

DEPRINDE, v. *prinde*.

DEPUNE, v. *pune*.

484. **DERETICA** (*dereteca*, *direteca*, *-etica*, *-itică*), vb., „mettre en ordre, ranger, arranger; † enlever, faire disparaître, affranchir“ — † *dărătīca* (Tiktin); mold. trans. vr. *derădica* (Stamati, Wb. 76; Lex. Bud.; Melhisdec, Huși, apend. 51; Dosoftei, Ps. vers. 117,204); † *deredica* (Tiktin); mold. *deridica* (Stamati, Wb. 581), *derdica* (Creangă, Scriseri II, 69).

Lat. DĒ-RADĪCARE „déraciner“, devine *derădecare*; de unde, de o parte prin asimilarea vocalelor, de altă parte prin disimilarea consonantelor *d-d>d-t*, au rezultat numeroasele forme alterate citate; înțelesul se explică ușor prin fazele următoare: „déraciner — arracher (les mauvaises herbes) — enlever, faire disparaître (les impuretés) — nettoyer — mettre en ordre“ (Candrea).

It. *diradicare*; vsp. *deraigar* || comp. vfr. *desrachier*; cat. *desraygar*.

Der.: *dereticat*, *deredicătură* (Cihac) „action de mettre en ordre“ || *diriti-canie* (Tiktin) „objet servant au nettoyage“.

Cf. *Ridica*.

485. **DES**, adj. „épais, serré, dru; fréquent“; adv. „fréquemment, souvent“ || megl. *des*; ar. *ndes*.

Lat. DĒ(N)SUS,-A,-UM; pentru înțelesul adverbial comp. *densius*.

Vegl. *dajs*.

Der.: dim. *desuț* (Stamati, Wb. 208; Barcianu) || *desime*, „épaisseur; épaisseur d'une forêt, fourré“ || *desis*, „fourré“ || *adese(a)*, „souvent“, elitic pentru *adeseori* (comp. *souventefois*),

de unde apoi *ades* refăcut după adv. *des* (comp. *arar* < *arareori* + *rar*); † *adeasele(a)*, „souvent“ (Iorga, Studii IV, 64; Rev. ist. arh. I, 91); † *adesul*, „frequenter“ (An. Car.) || *îndesi*, „condenser, rapprocher, multiplier“: *îndeseală* (Lex. Bud.) „agglomération“.

486. **Îndesa**, vb. „(en)tasser, presser, comprimer, bourrer“ || ar. *ndisare* || < IN-DĒ(N)SARE || *îndesătură*, „agglomération“ (An. Car.; Barcianu), „stimulation“ (Cantemir, Hron.).

DESAMĂGI, v. *amăgi*.

DESBĂTA, v. *bea*.

DESbate, v. *bate*.

DESBINA, v. *dejghina*.

DESBRĂCA, v. *bracă*.

DESCĂLECA, v. *cal*.

DESCĂLȚA, v. *calce*.

DESCĂRCA, v. *car*.

DESCHEIA, v. *cheie*.

DESCHIDE, v. *călide*.

DESCINGE, v. *cingă*.

DESCINTA, v. *cinta*.

DESCOASE, v. *coase*.

DESCOPERI, v. *coperi*.

DESCUIA, v. *cui*.

DESCULT, v. *calce*.

DESDOI, v. *doi*.

DESELĂ, v. *șea*.

487. **DEŞERT**, adj. „vide; vain, futile“; adv. „vainement“; sb. n. „flanc; vanité; désert“ || ir. *deșărt*, refăcut după fem. *deșărtă*; megl. *dișort*.

Lat. DĒSĒRTUS,-A,-UM.

Parm. *dșert*, „sciatto, sciamannato“; (fr. *désert*; prov. cat. *desert*; sp. *desierto*; port. *deserto*).

Der.: \dagger deşerție „vanité“ (Tiktin), „dommage, perte“ (Cod. Vor.) || \dagger deşertate (Tiktin) „vanité“ contras din *deşertătate (comp. desertitas).

488. **Deserta**, vb. „vidér; \dagger détruire“ || ar. dişirtare || < *DĒSĒRTARE || (it. disertare; fr. désérer; port. desertar) || deşertare „action de vider; \dagger vanité“ (Gaster; Tiktin; Cantemir, Hron.); deşertat „action de vider“; \dagger dişartătură (Gaster) „vanité“; deşertăciune „vanité“ || \dagger a se indeşărta (Biblia 1688, Reg. IV, 17, 15) „vane agere“.

DESFĂCA, v. fauă.

DESFACE, v. face.

DESFĂŞA
DESFĂŞURA } v. fașe.

DESFIRA, v. fir.

DESFRÎNA, v. friu.

DESFUNDA, v. fund.

DESGHEȚA, v. ghiață.

489. **DESGHIOCA** (dejghioca), vb. „écosser, écaler, égrener“; trans. „décharner“ (Reteganul, Pov. ard. III, 57) — \dagger dejgheuca (Cantemir, Ist. ier. 88).

Lat. *DISGLUBICARE < GLUBÈRE „écorcer, ôter l'écorce, se peler“; din DISGLUBICO a rezultat *desghiuēcu, de unde prin trecerea lui ue la uă și apoi la o (comp. cot, nor), desghioc [Densusianu, BSF. I, 42].

Comp. ver. desgoar „stasare, purgare, vuotare“ < *DISGLUBARE; nprov. esglouá < *EXGLUBARE.

490. \dagger **DEŞIDERA** (Ps. Sch. XVIII, 11; LXXXIII, 3; CV, 24; CXVIII, 40), \dagger **DEŞIRA** (Ps. Sch. XLI, 2), vb. „désirer, souhaiter vivement“.

Lat. DĒSIDĒRARE; forma deşira se explică din *desidrare, prin trecerea regulată a grupului DR protonic la r, iar forma deşidera e refăcută după deşider desvoltat normal din DĒSIDERO (cf. Candrea, Conson. 95).

Alb. d:ş:roń „sehnemich, trauere um etwas“; vven. vgen. desirar, vlomb.

desedrar, desi(d)rar; fr. désirer; prov. cat. desirar.

Der.: \dagger deşiderat (Ps. Sch. IX, 38; XX, 3; XXXVII, 10, etc). „désir“.

DESLEGA, v. lega.

491. **DESMIERDA**, vb. „cajoler, dorloter, caresser“—trans. desmirda (Molnar, Gram. 264) || ar. diznirdare.

Lat. *DISMĒRDARE < MĒRDA „excréments“; înțelesul primitiv trebuie să fi fost „ébrener (un enfant au maillot)“ de unde „cajoler (l'enfant) pour le faire taire pendant qu'on l'ébrène“.

Mant. daşmerdar „mondar dalla merda“; nprov. desmerdá „ébrener, tirer de l'ordure“ (comp. it. smerdare; sard log. ismerdare).

Der.: desmierdare „volupté, plaisir; desmierdător, ar. diznirditor (Dalmatrica) „caressant, cajoleur“ || \dagger dez-mierdăciune, ar. diznirdăciune „volupté „plaisir“ || \dagger dezmierezie (Hasdeu, Cuv. d. bâtr. II, 228) „volupté“.

DESMORTI, v. muri.

DESNODA, v. nod.

DESPĂRTI, v. parte.

DESPERECHIA, v. pereche.

DESPICA, v. spic.

DESPRE, v. spre.

DESPRINDE, v. prinde.

492. **DESPUIA**, vb. „dépouiller, spolié“ || ir. respol'ā, cu schimbarea obiceinuită a prefixului; megl. dispul'ari; ar. dispul'are.

Lat. DESPOLIARE.

Friul. dispojá; it. dispogliare; fr. dépouiller; prov. despolhar; cat. despollar; sp. port. despojar (comp. rtr. spoglier; it. spogliare; sard ispozare).

Der.: despuietor, adj. sb. „qui dépouille“; \dagger despoietură (Paliia, Gen. I, 9) „nudité“.

DESRĂDĂCINA, v. rădăcină.

493. **DEŞTEPT**, adj. „éveillé; intelligent“ || megl. diştet; ar. dişteptu.

Lat. DE-EXCITUS „agité, éveillé“, devenit regulat *déschetu, de unde *deștept*, megl. *diștét*, sub influența verbului *deștepta*, megl. *dișteta*, și probabil a lui *înțelept*.

It. *desto* (refăcut după *destare*).

494. **Deștepta**, vb. „éveiller, réveiller“ || megl. *diștitari*; ar. *diștiptare* || < DE-EXCITARE, devenit **déschetare* (comp. megl.), și apoi *deștepta* sub influența lui *aștepta* [Crețu, Lex. Mard. 318; cf. Pușcariu, Lat. T 1 u. K 1, 11] || it. *destare*; prov. *deissidar* (cf. Thomas, Mélanges 123) || comp. alb. *tšoń*; nap. *šetá*, cal. *šitare*; sard log. *iskidare* < EXCITARE || *deșteptare* „réveil“; megl. *diștitat*, ar. *diștiptat* „éveillé, intelligent“; *deșteptător* „réveille-matin“, formațiune recentă; *deștepăciune* „intelligence“ (comp. EXCITATIO).

DESTINDE, v. *tinde*.

495. **DEŞTINDE** (*deștinge*), vb. „descendre“—pf. *deștiș*.

Lat. DESCENDO, *-ĚNSI (= clas.-ĚNDI), -ĚNSUM: forma *deștinge* a fost refăcută după analogia altor verbe în -inge cu pf. în -inș și part. -ins (comp. *incinge*, *întinde*, *împinge*, etc.); pentru păstrarea lui *n* la pf. și part., cf. *ascunde*.

It. *descendre*; fr. *descendre*; prov. *dessendre*; cat. *descendir*; sp. port. *descender*.

Der.: *deștingător* (Cod. Vor.), adj. „qui descend“.

DESTRĀMA, v. *tramă*.

DESTUL, v. *sătul*.

DESTUPA, v. *stupă*.

DESVĀȚA, v. *invăța*.

DESVOLT, v. *holba*.

DETUNA, v. *tuna*.

DEUNĂZI, v. *zi*.

496. **DIMÎNDARE** (ar.), vb. „demander; appeler; ordonner; aviser“.

Lat. DEMANDARE „confier“; înțelesul

de „demander“, comun întregului domeniu romanic, trebuie să fi existat și în latina vulgară.

Rtr. dumander; it. dimandare, demandare; fr. demander; prov. demandar; cat. demanar; sp. port. demandar.

Der.: *dimindată* „ordre“.

497. **Dimîndăciune** (ar.), sb. f. „ordre; avis“ < DEMANDATIO,-ONEM „recommendation“.

DIMINEAȚĂ, v. *miiine*.

DIN, v. *în*.

DÎNSUL, v. *îns*.

498. **DINTE**, sb. m. „dent“ || ir. *dinte*; megl. *dinti*; ar. *dinte*.

Lat. DENS, DÉNTEM.

Vegl. *djant*; rtr. *daint*; it. sard log. *dente*; fr. prov. cat. *dent*; sp. *diente*; port. *dente*.

Der.: dim. *dințișor*; *dințuț* (Lex. Bud.) || *dințar* (Damé, Term.), fer à contourner (les dents d'une scie); barrage dentelé pour protéger la roue d'un moulin || ar. *dințălos* „qui a de grandes dents“ || *dințat* (formațiune recentă) „denté“.

DINTRE, v. *între*¹.

499. **DISFINDZIRE** (ar.), vb. „couper la pâte en menus morceaux, lui donner la forme des pains“ — pf. *disfimșu*; part. *disfimtu*.

Lat. DÍS-FÍNGĒRE,-᠁NXI,-᠁NCTUM (= clas. DIFFÍNGĒRE) „façonner, donner la forme“ [Papahagi. WgJb. XII, 102].

Vit. *disfingere* || it. *figere*; fr. *feindre*; prov. *femher*; sp. *heñir* „pétrir“ < FINGERE.

500. **DISICARE** (ar.), vb. „fendre, couper; déchirer“.

Lat. DĒSĒCARE sau DĬSSĒCARE.

Comp. it. sard log. *segare*; fr. *scier*; prov. cat. sp. port. *segar* < SECARE.

Der.: *dis(i)citură* (Dalametra) „coupure; fente“.

501. **DOAGĂ**, sb. f. „douve“ — olt. *dăoagă* || megl. ar. *doagă* „douve; grande couverture de lit en laine“.

Lat. DOGA,-AM; forma *dăoagă* e neexplicată.

Vegl. *duag*; rtr. *du(v)a*; it. *doga*; sard log. *doa*; fr. *douve*; prov. cat. sp. *doga*.

Der.: *dogi* „fêler“; *dogeală* „fêlure“.

502. **Dogar**, sb. m. „tonnelier“, sb. n. „fendoir (de tonnelier)“—olt. *dăogar* (Lex. Mard.) || ar. *dugar* || <**DOGARIUS**, -UM(CGL. II, 54)|| *dogarie* „tonnellerie“.

DOARĂ, v. *oară*.

503. **DOI**, **DOUĂ**, num. „deux“—bän. fem. *daūă* (WgJb. III, 224) || ir. *doī*, *do*; megl. *doī*, *două*; ar. *doī*, *d(o)ao*, *doăă*.

Lat. * *doī*, rezultat din * *duī* sub influența lui *DUOS* devenit * *dos* în pozițiuone atonă; * *DOAE*, refăcut din *DUAE* sub influența lui * *doī*; în formele *daūă*, *dăo*, diftongul s'a redus la *a* prin pierdereea accentului în frasă.

Vegl. *doj*, *doje*; rtr. *d(u)oi*, *dui*; it. *due*; vfr. prov. *doi*, *dui* || comp. vegl. *duas*; rtr. *dus*; sard log. *duos*; fr. *deux*; cat. sp. *dos*; port. *dous* < *DUOS*.

Der.: *doile(a)* *doua*, ir. *doile dowę*, megl. *doili*, ar. *doīlu* *d(o)aă* „deuxième“ || *doisprezece* *douăsprezece*, megl. *doispreți* *daospreți*, ar. *daūsprădzaťe* *dosprădzať* „douze“; *doisprezecile(a)* *douăsprezecea* „douzième“ || *douăzeci*, megl. *daozoť* „vingt“; *douăzecile(a)*, *douăzecea* „vingtième“ || *indoi* „doubler; plier, ployer“; *a se indoi* „se plier; douter“; *indoit* „double; plié, penché“; † *douteux, hésitant*“; *indoitură* „pli, courbure“; *indoială* „courbure, pli; doute“; *indoielnic* „douteux; † *indoîntă* (Cantemir, Hron.) „hésitation, doute“; *indoios* „douteux, incertain“; *indoicios* (Barcianu) „flexible“; *indois* (Rădulescu-Codin, Cuv. Musc. 41) „ventre-à-terre“ || *desdoi* „dé-doubler, défaire une chose qui est pliée en deux“.

504. **Amîndoi**, **amîndouă**, num. „tous deux, toutes deux“; gen.-dat. *amînduror* || ir. *amindoī*, *amindo*; ar. *amin-do(i)l'i*, *amindaole* || < * **AMÎNDOI**, formă neexplicată pentru * **AMBI** + *doī* (cf. mai în urmă Clark, Rom. XXXIII, 248) || vit. *amendui* || comp. rtr. *amenduos* < * **AMINDUOS** || comp. și vfr. *andui*, *andeus*; prov. *am(be)dui* *am(be)dos*;

vcat. *abdos* < * **AMBIDOI**, -DUOS || bän. *alemîndoăă* „toutes deux“, contras din *ale* + *amîndouăă* || ar. *şamindoī*, *şimindoăl'i* „tous les deux“, format din *şî* + *amindoī* || ar. *şamişdol'i* (*şamij-dol'i*) *şamişdaole* „tous les deux, toutes les deux“, rezultate prin contracțiune din *şî* + * *amin-şî-doi* || † *amîndoisprăzece* (Tiktil), formațiune analogică ca și ar. *şamintreil'i,-treille*, *şa-miştreil'i,-treille* „tous les trois“, *şamint-paturl'ă*, *şamiştin'il*, *şamişşasil'*, etc.

505. **DOMN**, sb. m. „prince; seigneur; monsieur“ — **DOAMNA**, sb. f. „princesse, dame“ || ir. *domnu* „Dieu; seigneur“; megl. *domnu*, *dom* „Dieu“; ar. *domnu*, *donu* „Dieu; seigneur, maître; monsieur“, *doamnă* „maîtresse, dame“.

Lat. **DOMNUS**, -UM, **DOMNA**, -AM (= clas. **DOMINUS**, **DOMINA**).

Dalm. (numai fem.) *domna*; rtr. *dom*, *duonna*; it. *donno*, *donna*; sard log. *donnu*; fr. *dom*, *dame*; prov. *don*, *donna*; cat. *dona*; sp. *don*, *dueño*, *doña*, *dueña*; port. *dom*, *dona*.

Der.: dim. trans. *domnuț* (Reteganul, Pov. ard. II, 18; comp. it. *don-nuccia*); *domniță* „princesse“, zool. „chardonneret“ (Viciu, Glos. 40), *dom-nițe*, pl. „fées“; *domnișor* „jeune monsieur“; † petit prince, prétendant“, zool. „chardonneret“ (Marian, Ornit. I, 392), *domnișoară* „demoiselle“, zool. „chardonneret“ (Viciu, Glos. 40) || col. *domnime* (Lex. Bud.); ar. *dumname* || *domnie* „domination, règne“; † principauté, palais du prince, prince, seigneurie“; *domnia-ta*, *dumneata*, preșcurtat pop. *mneata*, bän. trans. Maramureș *dumata*, preșcurtat pop. *mată*, *matale*, dim. *mătăluță* „vous“, propr. „Ta Seigneurie“; *dumnealui*, *dum-neasa*, *dumneaei* „lui, elle“, propr. „Sa Seigneurie“; *dumneavoastră* „vous“ (en s'adressant à une ou à plusieurs personnes), propr. „Votre Seigneurie“; *dumnealor* „eux, elles“, propr. „Leurs Seigneuries“ || *domnesc*, ar. *domnescu*, *domneț* (Tocilescu, Mat. 1474) „seigneurial, princier“ (it. *donnesco*; sp. *dueñesco*); *domnește* „à la manière des princes, des seigneurs“ || *domni*, ar. *dumnire* „régner, dominer“; *domnitor* „prince régnant, souverain“ || *Dum-nezeu* „Dieu“ (v. *Zeu*) || megl. *dum-irtari* (v. *Ierta*).

Impr.: ὁμιλία „Geliebte, Herrin“ (Murnu, Lehnw. 25).

506. **Duminică** (*duminecă*), sb. f. „dimanche“ || ir. *dumirekē*; megl. ar. *duminică* || <(d i e s) DOMINICA,-AM, propr. „(le jour) du Seigneur“, dar atestat și cu înțelesul de „dimanche“ || rtr. *dumengia*; it. *domenica*; prov. cat. *dimenge*, forme alterate sub influența lui *di* din celelalte numiri ale zilelor săptămînii (prov. *dilune*, etc.) || comp. fr. *dimanche* < * DIA-DOMINICA || *Duman*, *Dumană* „nom donné à un boeuf, à une vache né(e) le dimanche“, dim. *Dumânel* (Rădulescu - Codin, Cuv. Musc. 29).

DOR } v. *durea*.
DORI }

507. **DORMI**, vb. „dormir“—vr. și dial. *durmī* || ir. *durmī*; megl. *durmiri*; ar. *durnīra*, *durnīra*.

Lat. **DORMIRE**.

Vegl. *dormer*; rtr. *dormir*; it. *dormire*; sard log. *drommire*; fr. prov. cat. sp. port. *dormir*.

508. **Dormita**, vb. „sommeiller“—vr. trans. *durmita*; Mehedinți *durminta* || megl. *durmitizari* „dormir profondément“ || <**DORMITARE**; forma din Mehedinți a rezultat prin schimbare de sufix (comp. vit. *dormentare*, it. *addirimentare*) || vit. *dormitare*; vfr. *dormier* || *adormita* (Tocilescu, Mat. 209; Molnar, Gram. 254; Cantemir, Ist. ier. 129), † *adurmita* (Ps. Sch., Coresi Ps. LXXV, 7) „sommeiller“, rezultat din *adormi* + *dormita* (vsp. *adormidar*).

509. **Adormi**, vb. „endormir; s'endormir“ || ar. *adurñiri* (Dalametra) || <**ADDORMIRE** || it. *addormire*; vfr. prov. cat. vsp. vport. *adormir* || *adormit* „action de s'endormir“, *adormit*, adj. sb., ar. *adurñit* (Dalametra) „dormeur, fainéant, paresseux“; dim. bot. *adormițea* „liseron“ (Hasdeu), *adormițele*, pl. „anemone pulsatilla“ || † *adormituruā* (Biblia 1688, Iov XXXIII, 15) „action de s'endormir“.

510. **DOS**. sb. n. „dos, derrière, envers“ || ir. *dos*.

Lat. **DOSSUM** (=clas. DORSUM).

6157. Andreia - Densusianu, *Dictionar etimologic*.

Vegl. *duass*; rtr. *döss*; it. *dosso*; sard log. *dossu*; fr. prov. cat. *dos*.

Der.: *dosnic* „qui est derrière, retiré, écarté, caché“; bot. *dosnică* „carpesium cernuum; clematis integrifolia“ || olt. *dosaș* „isolé, retiré“ || *dosi* „cacher, † s'échapper, se réfugier“ (comp. vfr. *dosser*) || *doselnic* (Tiktin) „caché, détourné“ || mold. *indosi* „cacher“ (comp. it. *indossare*; fr. *endosser*) || *de-a'ndoasele* „à l'envers, de travers, à rebours“.

511. **DRAC**, sb. m. „diable“ || ir. *drāc*; megl. *drac*; ar. *dracū*, *darac*.

Lat. DRACO „dragon“; înțelesul de „diabel“ s'a desvoltat sub influența creștinismului și apare și în vgerm. *traccho*.

Alb. *drekk* „diable“; it. *drago*; sard log. *dragu*; prov. *drac*, nprov. ~ „diabel, lutin, esprit follet, mauvais génie“; cat. *drach*; sp. *drago* || rtr. *dragun*; it. *dragone*; prov. *dragó*; sp. *dragon*; port. *dragão* < DRACONEM; comp. fr. *dragon*.

Der.: dim. *drăculeț*; *drăcuț*; *drăcușor*; ar. *drăcuș* || augm. *drăcoi* || *drăcoaică*, trans. *drăcoaie*, ar. *drăcoańe*, bucov. *drăciță* (Tiktin) „diabresse“ || col. *drăcime* || *drăcie*, *drăcărie*, ar. *drăcurie*, ar. *drīcuriū* (Dalametra) „diablerie“ || *drăcovenie* (Tiktin; Ispirescu, Pov. unch. 16; Gr. n. 247) „diablerie, sorcellerie“ || *drăcesc*, ar. *drīcurescu* (Dalametra) „diabolique“; *drăcește* „diaboliquement“ || *drăcos*, ar. *drăcuros* „espiègle, malicieux“ || † *a se drăci* (Cod. Vor.) „perdre la raison“ || *drăcui*, *drăcăluī* (Şez. II, 226), ar. *drīcūri* și *drīc(u)siri* (Dalametra) „envoyer au diable“ || *indrăci* „endiabler, mettre en colère“ (comp. sic. *indrăgari*); *indrăcit* „endiablé, furieux, possédé du démon“.

512. **DREGE**, vb. „raccorder, réparer, rétablir; arranger, régler; accomoder (un aliment); farder“; maram. „émonder les graines“ (Tiplea, P. pop. 108); † „diriger; offrir (à boire)“—vr. mold. trans. maram. *derege*, *direge*, băn. *džiręże*, pf. † *dereş*, (*direş*) băn. *džireş*.

Lat. DİRİĞERE,-RƏXİ,-RƏCTUM; nu e nevoie de a pleca de la DĒRİĞERE pentru explicarea lui *e* din prima silabă: tre-

cerea lui î la e s'a făcut la formele în care î era aton și apoi e s'a generalisat; în *direge* s'a produs obicinuita disimilațiune e-é > i-é (comp. *biserică*, *cireașe*, *pricepe*); elisiunea lui e (*drege*) e tîrzie.

Alb. *d̄ergoń* „envoyer“; rtr. *derscher*, „juger“.

Der.: *dires* „raccommodeage; condiment, épices; fard; † diplôme, document“; *deregător* „dignitaire, magistrat, haut fonctionnaire, administrateur“; *deregătorie* „dignité, charge, fonction, administration“; col. *dregătorime* (Jipescu, Opinc. 103) || trans. *deresătură* (Bobb; Tiktin) „amendement (d'une terre)“ || trans. *indirege* (Marian, Sârb. II, 287) „engager, pousser (qqn à faire qch.), commander“, megl. (a)ndiręziri (pf. (a)ndireş), „raccommodeer“, ar. *ndreadzire*, *ndridzeare* (pf. *ndrepşu*, part. *ndreptu*) „raccommodeer, arranger, préparer“, refl. „s'engager, tomber d'accord, s'entendre“ (rtr. *endriescher* „risapere, es-sere informato“).

513. **Drept**, adj. „droit, juste, équitable; fidèle; vrai; direct“; adv. „justement, en vérité, directement“; prep. „pour, comme, à cause de, parce que“, mold. bucov. Tara Hațegului (Tiktin; Rev. crit.-lit. III, 123) „en face de“; sb. „droit; justice; raison“ — vr. mold. trans. maram. *derept*, *dirept*, băn. *dži-rept*; ca prep. *d(e)rept*, prin pozițunea atonă s'a alterat de timpuriu: † *de-rep(-ce)*, † *deptu* (Cod. Vor.), maram. *d'upt* (Tiplea, P. pop. 108), Oșani *dipt*, *dip* (Candrea, BSF. II, 55). trans. *dip* (Alexici, Lit. pop. 18), Tara Hațegului *dărt*, *dîr* (Rev. cr.-lit. IV, 143) || megl. *dirept*, adj. adv. „droit, juste(ment), direct(ement)“, *direp*, prep. „comme, d'après, au moment de, à la veille de“: ar. *direptu*, *dreptu*, adj. „droit“ || < DIRECTUS,-A,-UM și DIRECTO, adv.; pentru fonetism, v. *drege* || alb. *d(e)reit* „grade, recht, gerecht“ (comp. *drekt* „directement“); rtr. *dre(i)t*; it. *d(i)ritto*, sard log. *derettu*; fr. *droit*; prov. *drech*; cat. *dret*; sp. *derecho*; port. *direito* || *dreapta* „la main droite“ (rtr. *dretta*; it. *diritta*, *dritta*; fr. *droite*; cat. *dretta*; sp. *de-recha*; port. *direita*) || *drepiate*, ar. *dripate* „justice, raison, bon droit“, contras din **dreptătate* (rtr. *drechiadă*;

vfr. *droiteté* „qualité de ce qui est droit“; sp. *derechedad*); *dreptăfi* (Jipescu, Opinc. 63) „rendre justice“ || ar. *driptatică* „droit, justice“ || † *derepťie* (Coresi, Ps. XCVII, 9) „équité“ || *drep-taci* (Barcianu) „droitier“ || megl. *direp-tos* „droit, juste“ || † *indrept* (Paliia, Gen. XXXVII, 7) „droit, debout“; ar. *ndreapta* „la main droite“; ar. *ndriptate* „justice, raison“; *indreptăti* „justifier, autoriser“; ar. *ndriptătire* „rectifier, arranger“; ar. *ndriptaciu* (Dalametra) „droitier“ || *nedrept* „injuste, faux, infidèle“; sb. „injustice“ (Gaster; Voronca, Dat. cred. 1158); *nedreptate* „injustice, iniquité“; *nedreptăti* „faire une injustice, faire tort, léser“ || *de-adreptul*, ar. *deadreptu* „directement, tout droit“.

514. **Dreptar**, sb. n. „fil à plomb, équerre de maçon, de charpentier; règle (de conduite)“ — † *dereptariu* (Tiktin; Dosoftei, Ps. vers. 30) < * DIRECTARIUM (comp. *directarius*, „voleur qui s'introduit dans les maisons“) || comp. vfr. *drotier*; cat. *dreter*; sp. *derechero* || vr. mold. *indreptariu* (Tiktin; Prav. Mat. Bas. Col. Buj. 139), refăcut după *indrepta*.

515. † **Derepta**, vb. „diriger, guider“ < * DIRECTARE || alb. *d̄rton* „bereite, verfertige, bessere aus, besorge, baue“ (comp. *dreiton* „rendre droit, redresser“); rtr. *dracher*; sard log. *derettare*; vfr. *drotier* || † *dereptătoriu* (Cod. Vor.) „pilote“ || *indrepta* „redresser, rendre droit; réparer, corriger; indiquer le chemin, diriger, guider; † justifier, excuser“, ar. *ndriptare* (Papahagi, Mat. 621) „corriger“ (alb. *nd̄rtoj*; sard log. *inderettare*; port. *endireitar*, gerade richten, wieder gut machen, leiten, zu-rechtweisen“); *indreptător*, adj. sb. „qui dirige, qui redresse; † éclaireur, guide, conducteur“; † *ind(e)reptătură* (Gaster; Letop. I, 22, 323, 336; Cat. calv. 8; An. Car.) „correction; direction, indication“, ar. *ndriptătură* „redressement, réparation“ (comp. *directura*; rtr. *drachüra*; fr. *droiture*, vfr. *endroiture*) || *ind(e)reptăciune* (Dosoftei, Ps. vers. 311; Florini, Pov. 90, 131) „cor-rection; indication, direction“ (comp. *directionem*).

516. **DREPNEA** (bucov.), sb. f. zool. „grand martinet“.

Lat. * DRÉPANELLA,-AM < DRÉPANIS „hironnelle des murailles“, devenit * *drepnea*, de unde, prin căderea lui ă aton, *drepnea* [Candrea, Rom. XXXI, 308].

DREPT, v. *drege*.

517. **DUCE**, vb. „(em)porter, (em)-mener, conduire“; *a se duce* „(s'en) aller“ — vr. bän. pf. *duș* || ir. *duiše* (pf. *duș*); megl. *duțiri* (pf. *duș*); ar. *duțire*, (*du*)*teare* (pf. *duș*).

Lat. DUCERE, DUXI, DUCTUM; înțelesul de „s'en aller“ e des atestat în construcțunea ducere se (cf. Densuianu, Hist. l. roum. I, 181-182; Rönsch, Sem. Beitr. III, 32).

Vit. (și it. numai în compunerii) *durre*; sard log. *dugere* (comp. *ğu-gere*); vfr. (și fr. numai în compunerii) *duire*; prov. *duzir, dozer*; cat. *dur*; vsp. *ducir*; port. (numai în compunerii) *-duzir*.

Der.: *ducere, ducă, dus, ar. ducă* „aller, départ“; † *ducător* (Paliia, Exod. XIII, 21) „conducteur, guide“; † *ducătoare* (Iorga, Studii IV, 61) „aller“; ar. *ducitură* (Dalametra) „aller“ || *du-soare* (Rădulescu-Codin, Cuv. Musc. 30) „transport; sorte de broderie sur les chemises des paysannes“.

518. **Aduce**, vb. „apporter, amener, ramener; courber“ — vr. bän. pf. *aduș* || ir. (*a*)*duiše* (pf. *aduș*); megl. *duțiri* (pf. *duș*), ar. *aduțire, aduțeare* (pf. *aduș*) || < ADDUCERE,-DUXI,-DUCTUM || rtr. *addär*; it. *addurre*; vfr. *aduire*, lion. *addure*, elv. *adduire*; prov. *aduire*; cat. *aduhir*; sp. *aducir*; port. *adduzir* (comp. sard log. *battire*) *aducere, adus* „apport, etc.“; *adus* „recourbé“; *aducător*, adj. sb. „qui apporte“; ar. *aducitură* (Dalametra) „bonne conduite“; *adusătură* „maladie contractée par des maléfices“ (Hasdeu); † „*ad-ductio, allatio*“ (An. Car.).

519. † **Răduce**, vb. „être semblable, ressembler; comparer; représenter“ (Dosoftei, Ps. vers. 59; Prav. Mat. Bas. 45; Cantemir, Hron.) < RÉDUCERE, -DUXI,-DUCTUM „ramener; rapprocher; reproduire“; înțelesul românesc se explică ușor din cel latin || it. *ridurre*; fr. *réduire*; cat. *reduhir*; sp. *reducir*; port. *reduzir* || † *răducere* (Hasdeu, Cuv.

d. bâtr. I, 298) „ressemblance“; *răducător* (ibid.) „semblable, pareil“; *ărăduce* (Prav. Mat. Bas. 43, 50) „représenter, figurer“.

DUIOS, v. *durea*.

520. **DULCE**, adj. „doux; agréable; bénin (en parl. de certaines pustules peu dangereuses); german (propr. chéri, en parl. d'un frère, d'une soeur, d'un cousin)“; sb. m. (sans pl.) „jours gras“ || ir. *dul'tše*, megl. *dulți și* ar. *dulțe* „doux“.

Lat. DULCIS,-EM; pentru înțelesul de „bénin“, cf. *dulcidines* „uligines“ (Mulomed. Chir. 20, 7-8), și forma abr.

Vegl. *dolk*; rtr. *dutsch*; it. *dolce* (comp. abr. *duveçore* „eruzione imponente che suol venire al mento e intorno alla bocca dei bambini“); sard log. *dulke*; fr. *doux*; prov. *dolz*; cat. *dols*; sp. *dulce*; port. *doce*.

Der.: dim. *dulceag*; *dulcișor*, bot. „*hedysarum obscurum*“; trans. mold. *dulcuț* (Lex Bud.; Pompiliu, Bal. 31; Cătană, Bal. 33; Șez. III, 63); *dulciu* (comp. *dulcin*, An. Car.; it. *dolcigno*) bän. *dulcoń* „doucereux, douceâtre“ Mehedinți *dulcos* „douceâtre“ || Muscel *dulcent* (Rădulescu-Codin, Cuv. Musc. 29) „(homme) dont la parole est douce“ || *dulcime* „douceur“ || ar. *dulceame* „douceur“, pl. *dulțenii* „gâteaux, friandises“ (comp. *dulceamen*) || *dulceață* „douceur; confiture“, ar. *dulțață* (Dalametra) „douceur“ (rtr. *dutschezza*; it. *dolcezza*; sp. *dulceza*) || *a se dedulci* „prendre goût à une chose; s'habituer“.

Impr.: rut. *дольчица* „in Zucker eingemachtes Obst“.

521. **Îndulei**, vb. „adoucir“ || ar. *ndul-tire* || <* INDULCIRE (= INDULCERE, CGL. II, 283) rtr. *indutschir*; it. *indolcire*; sard log. *indulkire*; vfr. *endoucir*; cat. *endolsir*; vsp. *endulcir*; *indulcitor* „doux“; *indulcitură* (Polizu) „adoucissement“, † *indulcituri*, pl. „aromates“ (Biblia 1688, Reg. III, 10, 10, 25).

522. **DUMESNIC** (*domesnic*), adj. „aprivoisé, dompté“ — Mehedinți *domesnic*, † *dumeastec* și *dumeastic* (Dosoftei, V. Sf.. v. WgJb. 106; Prav. Gov. 54; Hasdeu, Cuv. d. bâtr. I, 277; Lex.

Mard.), † *domeastec* (Lex. Mard.), *dumeastnic* (Tiktin; Lex. Bud.; Costinescu).

Lat. DOMESTICUS,-A,-UM „de la maison“; schimbarea de înțeles se explică ușor; formele *dumesnic*, *dumeastnic*, au fost influențate de vsl. *домашникъ*, *домаштънъ* „domesticus“.

Rtr. *dumiesti*; it. *domestico*; vfr. *domesche*; prov. *domesgue*.

Der.: *dumesnicie* „apprivoisement“ | *dumesnici*, † *dumest(n)ici* (Tiktin; Iorga, Studii VII, 17) „apprivoiser“ (comp. rtr. *dumestier*; it. *domesticare*; vfr. *domescher*, *adomesgir*; prov. *domesgar*).

MICA, v. *mică*.

DUMINICĂ, v. *domn*.

DUMNEZEU, v. *zeu*.

DUPĂ, v. *poi*.

523. **DUPLECA** (vr. trans.), vb. „courber, plier, ployer“ (Ps. Sch., Coresi, Ps. LXVIII, 24; Gaster; Lex. Bud.).

Lat. **DUPLICARE**.

Rtr. *dubalger*; prov. cat. sp. *doblegar*.

Der.: *duplecare* (Biblia 1688, Neemia III, 24) „courbure, coin“ || *indupleca* „décider qqn à faire qch.; † plier, courber“ (Paliia, Gen. XXIII, 9; Biblia 1688, Regi IV, 4, 34; Isaia LVIII, 5), ar. (a)nduplicare „plier, courber; décider qqn à faire qch.“ (friul. *indopleá*); *induplecare* „action de décider qqn à faire qch., persuasion; † coin, courbure“ (Biblia 1688, Neemia III, 31); *induplecător* „persuasif“; † *induplecătură* „action de plier (Biblia 1688, Pilde Solom. VI, 13); „plicatura, plica“ (An. Car.), ar. (a)nduplicitără (Dalametra) „pli, courbure; persuasion“ (comp. cat. sp. *doblegradura*) || *neinduplecare* „inflexibilité“; *neinduplecat* „inflexible“.

524. **DURA**, vb. „construire, bâti, fabriquer, préparer; † façonne une pièce de bois“ (Tiktin).

Lat. **DOLARE**.

Friul. *dolá* „asciare, piallare“; Lecce *dulare* „risquadrare le pietre“; sard log. *dolare*; prov. cat. sp. *dolar*.

525. **DUREA**, vb. unipers. „faire mal, avoir mal“; † vb. intrans: și refl. „éprouver de la douleur, souffrir, être affligé“ || ir. *durę* „avoir mal, faire mal“; megl. *düreri* și ar. *dureare* „avoir mal; désirer“.

Lat. **DOLERE**.

Vegl. (atestat numai) *dul*, *dolua* „duole“; rtr. *dolair*; it. *dolere*; sard log. *dolere*; vfr. *doloir*; prov. *doler*; cat. *doldrer*; sp. *doler*; port. *doer*.

Der.: *durere* „douleur, souffrance“, ar. *dureare* „douleur; désir; fortune“; ar. *durut* „désiré, aimé, aimant“ || *dureros* „douloureux“ (vfr. *doleros*) || bän. olt. Teleorman *durime* „douleur“ (Rădulescu-Codin, Cuv. Musc.30; Tocilescu, Mat. 588, 624, 656).

526. **DOR**, sb. n. „désir ardent; regret; mal, douleur“ || megl. ar. *dor* „désir ardent, passion, douleur“ || < DOLUS,-UM, deseori atestat în inscripții (cf. Densusianu, Hist. l. roum. I, 138) || it. *duolo*; sard log. *dolu*; prov. *dol*, gasc. *do* „regret“ (R. l. rom. XLV, 424); cat. *dol*; sp. *duelo*; port. *dó* || dim. *doruț* || *dori* „désirer, souhaiter vivement“; *dorire* (Tiktin) „désir“; *dorit*, *doritor*, adj. sb. „désireux“ || *dorință* „désir“ (formățiune recentă) || *dornic* „désireux; aimant“, bot. „falcaria vulgaris“.

527. **DUIOS**, adj. „tendre, doux, sensible, mélancolique; † triste, affligé, lamentable, douloureux“ < * DOLIOSUS, -A,-UM, derivat din DOLIUM „douleur, chagrin“ || it. *doglioso* || *duioșie*, *duiosime* (Tiktin) „tendresse; tristesse, mélancolie“ || *induioșa*, *induioși* (Polizu; Sîrbu, Alcăt. 11) „attendrir“.

528. † **DUROARE**, sb. f. „douleur“—astăzi numai dial. *durori*, pl. „goutte, rhumatisme“ < DOLOR,-OREM || rtr. *dolur*; it. sard log. *dolore*; fr. *douleur*; prov. cat. sp. *dolor*; port. *dór* || Bihor *dolori* (Conv. lit. XX, 1009) „être alité et ressentir de grandes douleurs“.

529. † **DURUROS**, adj. „douloureux“ (Dosoștei, V. Sf. Dec. 9; Acat. 23) < DOLOROSUS,-A,-UM || rtr. *dolorus*; it. *doloroso*; fr. *douloureux*; prov. cat. *doloros*; sp. *doloroso*.